

Wu Lan, *Z notatnika tłumacza literatury polskiej i chińskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019, ss. 264

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego zachwyciło niedawno swych wiernych czytelników wydaniem książki fascynującej oryginalną szatą edytorską i atrakcyjną treścią. Jest to tom noszący tytuł *Z notatnika tłumacza literatury polskiej i chińskiej* autorstwa prof. Wu Lan, dyrektora Instytutu Konfucjusza przy UG i wykładowcy Uniwersytetu Gdańskiego na kierunku sinologia. Jednak warto wiedzieć, że największą pracą naukową i dziełem translatorskim Pani Profesor od kilkudziesięciu lat jest misja tłumacza dwóch literatur i objaśniania dwóch kultur we wzajemnej relacji: polsko-chińskiej i chińsko-polskiej.

Profesor Wu Lan swą pracę ambasadorki kultury polskiej w Chinach rozpoczęła już jako stażystka ucząca się w Warszawie języka polskiego, a wkrótce (od 1999 r.) doktorantka Pekiniego Uniwersytetu Języków Obcych. Przygotowywała tu obronioną w języku angielskim dysertację doktorską na temat twórczości Stefana Żeromskiego. W tym też czasie zyskała w swoim kraju zainteresowanie i popularność jako tłumacz literatury dziecięcej na język chiński. Wkrótce poszerzyła swój warsztat tłumacza. Wysoko ceniono (i trwa to nadal) jej przekłady reportaży Kapuścińskiego nominowane do pre-

stiżowych nagród – *Podróże z Herodem, Cesarz* oraz *Imperium*. Jako tłumacz przygotowywała społecznie tłumaczenia ścieżek dźwiękowych polskich filmów i seriali telewizyjnych, zwłaszcza podziwianych przez publiczność ekranizacji: Andrzeja Wajdy, Juliusza Machulskiego i Krzysztofa Zanussiego. Można też dodać pracę najnowszą, powierzenie jej tłumaczenia autobiografii Andrzeja Wajdy.

Entuzjazm i wdzięczność czytelników objęły całą bibliotekę jej dzieł tłumaczonych. Tworzyły ją przekłady Brunona Schulza, Czesława Miłosa, Zbigniewa Herberta i Adama Zagajewskiego, ale także wspomniana literatura dla dzieci i filmy. W omawianym *Notatniku* zamieszczono karty tytułowe wielu chińskich wydań sygnowanych przez Autorkę. Oglądając ilustracje okładek, warto zauważyć oryginalność koncepcji artystycznej tych edycji. Książki polskie tłumaczone przez prof. Wu Lan, ukazujące się w wysokich nakładach, były tematem wielu konferencji literaturoznawczych i naukowych zebrań, a także spotykamy je wśród książek nagradzanych i wyróżnianych w plebiscytach czytelnicznych, w ankietach wydawnictw i w obradach gremiów kulturoznawczych. Pełną listę tytułową przekładów z języka polskiego na język chiński zamieszczono w kończącym książkę *Wykazie utworów tłumaczonych*. Wykaz obejmuje też przekłady z języka chińskiego na język polski; nadto załączono Listy

dialogowe polskich filmów i seriali telewizyjnych tłumaczonych na język chiński. W tej grupie przekładów polskojęzycznych na uwagę zasługuje unikalna, przepelniona tchnieniem orientu książka *Papier, tusz i pędzel, czyli traktat o chińskiej kaligrafii*, wydana z wielkim pietyzmem przez Wydawnictwo UG.

Wracając do *Wykazu utworów tłumaczonych*, z całą pewnością dostrzeżemy też, że prawdziwe poczucie misji i świadomość powinności tłumacza zostają tu potwierdzone tłumaczeniami Konstytucji obu krajów, co w wysokim stopniu służy wzajemnemu rozumieniu. Podobna funkcja łączy się z wymienionymi w wykazie tytułami podręczników do nauki języka chińskiego, przeznaczonymi dla cudzoziemców, np. *Ucz się ze mną chińskiego*. Wprowadzeniem w obszary tej działalności, jej różnych przejawów, ich wartości i pożytków jest ta właśnie książka, czyli *Notatnik*.

Edycja została sfinansowana przez Jego Magnificencję Rektora UG, Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą UG, Pracownię Sinologii UG i Centrum Studiów Azji Wschodniej UG. Dzięki tym dotacjom było możliwe wydanie książki w artystycznej szacie, natomiast dzięki książce szlak wiodący z Chin do Polski stał się krótszy i lepiej rozumiany.

Z *notatnika tłumacza literatury polskiej i chińskiej* składa się z części wstępnej, dwóch części zasadniczych oraz aneksu. Część wstępną przygotowały dwie autorki: *Przedmowę*, rekomendującą tom napisała prof. Yi Lijun, doktor honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego, będąca zarazem najwybitniejszą chińską tłumaczką arcydzieł literatury pol-

skiej. W swej *Przedmowie* prof. Yi Lijun przybliży sylwetkę swej wybitnej doktorantki – obecnie już prof. Wu Lan. Następne strony wypełnia *Słowo wstępne*, w którym sama już Autorka przedstawia koncepcję adresata, dla którego przygotowywała niniejszą książkę. Mówi też o zebranych tu tekstach, o ich przedrukach i tekstach nowo powstałych. W planie głównym mieściło się zarysowanie sytuacji literatury polskiej w Chinach, a w planie długofalowym – zacieśnienie więzi kulturowych między oboma narodami. Z tym łączą się krótkie wzmianki na temat tekstów o pisarzach, entuzjastycznie przyjmowanych w Państwie Środka. Pod koniec swej wypowiedzi prof. Wu Lan nawiązuje do swej pracy dydaktycznej i zwraca uwagę na fragment dokumentujący powstanie i początki sinologii na Uniwersytecie Gdańskim. Zamykający akapit zawiera zaproszenie do udziału w spotkaniach polsko-chińskich w gdańskim Instytucie Konfucjusza.

Część pierwsza książki stanowi zapis naukowych badań, refleksji i doświadczeń tłumacza wybitnych dzieł literatury polskiej. Nosi więc tytuł *O autorach i literaturze*, część druga ma charakter porównawczy i przedstawia *Relacje kulturowe* obu narodów. Tom ma charakter autentycznego zapisu warsztatowego, prowadzonego równoległe z podejmowaną od dawna pracą przekładową. Pozwala to czytelnikom na zbliżenie się do procesu pokonywania trudności tłumacza dwóch odległych literatur i kultur, a może nawet na zrozumienie tych wszystkich uwarunkowań. Czasami u odbiorcy może pojawić się refleksja,

według jakiego klucza prof. Wu Lan wybierała autorów, książki, filmy czy też seriale, nad którymi pracowała tak długo i ofiarnie jako tłumacz. Indywidualna motywacja warsztatowa w tej kwestii może mieć znaczenie dla młodego czytelnika przy wyborze przyszłej drogi zawodowej.

Część poświęcona autorom i literaturze zawiera teksty opublikowane wcześniej w czasopiśmie naukowych bądź w monografiach zbiorowych. Były więc wcześniej drukowane bądź wygłoszone w formie wykładów na uczelniach polskich lub chińskich. Niektóre z nich są drukowane po raz pierwszy. Wersje obecne zostały poddane ponownej redakcji wydawniczej i ujednoczone tak, by książka stanowiła jedną uporządkowaną całość. Służą zaprezentowaniu autorów, których dzieła podlegały pracy przekładowej Autorki. Dlatego też tak ważną częścią danego szkicu jest opowieść o tym, jak omawiany pisarz został przyjęty w Chinach przez publiczność czytelniczą. Niekiedy jest to już sygnalizowane w tytule rozdziału, np. *Adam Mickiewicz w Chinach* czy też *Chiński sukces Miłosza*.

Prezentacja pisarza rozpoczyna się szkicem biograficznym, po którym Autorka szerzej omawia twórczość pisarza oraz interpretację przekładanego utworu. Wśród twórców spotykamy nazwiska najwybitniejszych, jak Kapuściński, Schulz, Miłosz, a spośród poetów współcześnie tworzących, jak Zagajewski. Listę tę dopełnia Mickiewicz i Żeromski.

Wymieniając tu nazwiska literatów, pragniemy zwrócić uwagę na geografię

ich obecności za Wielkim Murem. Nie będziemy tu przedstawiać wniosków Autorki, jedynie odsyłamy do lektury jej książki. Ważne są może wybrane informacje, np. o znaczeniu przekładu *Zniewolonego umysłu* (2013) Czesława Miłosza. Pierwsze wydanie w Chinach kontynentalnych było wielokrotnie wznawiane, także na Tajwanie. Edycję uznano za najlepiej tłumaczoną książkę 2013 r. Wszystkich polskich czytelników z pewnością zainteresuje esej *Adam Mickiewicz w Chinach*, będący sprawozdaniem z rozwoju chińskich zainteresowań naszym narodowym wieszczem, przekładami *Pana Tadeusza* i politycznym aspektem tłumaczenia *Dziadów*. Z prac historycznych powstałych we współpracy z polską ambasadą najwyższej ceniłoby się przekład opracowania Instytutu Pamięci Narodowej pt. *Katyni*. Tę część zamyka artykuł o Stefanie Żeromskim zamieszczony w języku angielskim.

Część druga to *Relacje kulturowe Polski i Chin*. Tytuł znakomicie odpowiada zawartości, gdyż zamieszczone artykuły zawierają bezpośrednie informacje o aspekcie porównawczym kultury obu krajów, o ich wymianie kulturalnej, ale także o symbolice barw mającej tak wielkie znaczenie w Chinach i o sprawie wręcz narodowej, jaką jest rytuał i kultura picia herbaty. Na uwagę zasługuje naukowy artykuł o charakterze komparatystycznym, w którym Autorka porównuje hymny Polski i Chin. Z pewnością funkcję dobrego przykładu może pełnić esej o prestiżu nauczyciela w Państwie Środka. Tematycznie odrębny jest artykuł poświęcony wielkiemu polskiemu sinologowi – panu Edwardowi Kajdań-

skiemu. W realiach polskich osadzony jest tekst o charakterze sprawozdawczo-dokumentacyjnym, który relacjonuje powołanie sinologii na Uniwersytecie Gdańskim.

Całość dopełnia *Aneks*, którego zawartość częściowo już przedstawił. Znajdujemy tu notę biograficzną prof. Wu Lan, wykaz utworów tłumaczonych na język chiński oraz spis ilustracji należący do porządku książki.

Powyższa prezentacja książki *Z notatnika tłumacza literatury polskiej i chińskiej* jest nie tylko relacją o wzajemnym usytuowaniu odległych literatur i kultur. Stanowi także portret Autor-

ki – prof. Wu Lan – mistrzowskiego tłumacza i kompetentnego znawcy obu literatur, wprowadzanych tłumaczeniami we wzajemny obieg czytelnicy, animatora wydarzeń kulturalnych, entuzjastycznego i ofiarnego uczestnika procesu założycielskiego gdańskiej sinologii. Zarówno kulturowa wartość przedstawianej książki, znaczenie dla budowania i poszerzania relacji polsko-chińskich i chińsko-polskich, jak i sama udokumentowana opowieść o tym procesie stanowią o wyjątkowym znaczeniu omawianej pozycji.

Irena Kadulska